

Dit proefschrift analyseert theoretische aspecten van “democratische” besluitvorming gerelateerd aan empirisch materiaal afkomstig uit Mozambique. Verkiezingsprocedures op nationaal niveau, bepaaldelijk voor de president, worden gecontrasteerd met selectieprocedures betreffende bepaalde erfelijke leiders in Barue District, Manica Provincie. De nationale verkiezingsprocedures voor de president worden geïnterpreteerd als representatie van een “keuzeverzameling” (*choice set*) benadering van “democratie” zoals gedefinieerd door Kenneth Arrow en Amartya Sen. In zo’n benadering is de selectie van leiders uitsluitend gebaseerd op rekenkundige mechanismen onderworpen aan bepaalde formele voorwaarden. Het onderhavige proefschrift kan worden gelezen als een kritiek op de “keuzeverzameling” idee vanuit het standpunt van Mozambique als gevalsstudie. Eerst zal een samenvatting van de gedachten van het proefschrift worden gegeven, gevolgd door een samenvatting van de hoofdstukken.

(1) “Democratie” wordt opgevat als een cluster van gerelateerde en gedeeltelijk overlappende concepten betreffende de invloed van mensen binnen samenlevingen. (2) De verdeling van deze concepten kent culturele en historische variatie, alhoewel (3) sommige van deze concepten herkenbaar zijn over culturele grenzen heen. (4) Echter een zeker concept, samengevat hier als de idee van de “keuzeverzameling”, is specifiek Euro-Amerikaans in zijn theoretische verfijning, met name vanwege Kenneth Arrow en antecedenten geformuleerd door 18^e-eeuwse Europese denkers. (5) Niettemin is vandaag de dag de “keuzeverzameling” idee een dominante factor in het ontwerp van systemen voor het selecteren van politieke leiders, inclusief post-1990 Mozambique. (6) “Keuzeverzameling” benaderingen houden geen rekening met factoren betreffende de relaties tussen verschillen sectoren van een samenleving. (7) Zij zijn ook sterk afhankelijk van rekenkundige exactheid van de vergelijking van de voorkeuren van burgers, wat onduidelijke en/of gemanipuleerde verkiezingsuitslagen kan produceren. (8) Post-1990 Mozambique kent voorbeelden van punten [6] en [7], waar samenwerking tussen de voormalige oorlogsvijanden Frelimo and Renamo moeilijk is gebleken en waar verkiezingen, in het bijzonder de presidentsverkiezingen van 1999, aanwijzingen hebben gegeven van manipulatie in het voordeel van regerende partij Frelimo. (9) Selectie door het volk van leiders is mogelijk zonder gebruik van de “leuzeverzameling” idee. (10) Barue District kent empirische voorbeelden van punt [9] waarin leiders van hoofdschappen geselecteerd worden in competitieve situaties die geen “keuzeverzameling” benadering gebruiken. (11) Bijgevolg faalt de “keuzeverzameling” idee nationaal, en is zij niet noodzakelijk relevant voor het bepalen van leiders van hoofdschappen in Barue District, wat impliceert dat Arrows theorie tenminste in sommige gevallen kan worden geïnterpreteerd als iets wat niet “democratie” belichaamt, ondanks de stelligheid van velen dat dit wel zo is. (12) Historische achtergronden worden gegeven om prekoloniale, koloniale and postkoloniale politieke dynamieken begrijpelijk te maken. (13) Specifiek voor de Mozambikaanse situatie laten de onderzoeksresultaten zien dat zowel de erkenning van staatswege van erfelijke leiders als het kiesstelsel gebaseerd op de “keuzeverzameling” idee onderhevig zijn aan Frelimo’s voortdurende politieke hegemonie en dus gefaald hebben de politieke diversificatie tot stand te brengen die ze geacht werden te verschaffen. Op nationaal niveau wordt in het bijzonder de “keuzeverzameling” idee opgevat als iets wat Frelimo’s politieke hegemonie

theoretisch bekrachtigt. Daarnaast zal het proefschrift aandacht schenken aan de invloed van geweld, intimidatie en verkiezingsfraude op politieke processen in de geschiedenis van Mozambique.

Afgezien van de Inleiding (hoofdstuk 1), bestaat het proefschrift uit vier delen. In het eerste deel wordt theorie met betrekking tot denken over “democratie” en de staat gepresenteerd. Het tweede deel gaat over politieke geschiedenis van Barue tot 1918 en Mozambique tot recente tijden. Het derde deel concentreert zich helemaal op Barue sinds 1918 en bevat het grootste deel van het veldwerkmateriaal. Het vierde deel bevat de conclusie.

Hoofdstuk 2 introduceert de epistemologische achtergrond van het proefschrift. Hoofdstuk 3 beschrijft de etymologie van het woord « democratie » en recapituleert een aantal definities van “democratie”. Hoofdstuk 4 geeft een geschiedkundige behandeling van bepaalde politieke ideeën en praktijken in verschillende delen van de wereld die kunnen worden geassocieerd met zekere definities van “democratie”. Dit hoofdstuk bevat ook enkele eenvoudige technicaliteiten met betrekking tot theoretische verbanden tussen Rousseau’s idee van de “algemene wil” en Arrows opvatting van de aggregatie van individuele voorkeuren in een collectieve voorkeur, in contrast met ideeën over “consensus”. Hoofdstuk 5 introduceert overwegingen over the staat, politieke partijen en hoofden. Hoofdstuk 6 concentreert zich op het onderwerp van de “staats erkenning van traditionele autoriteiten” in relatie tot juridisch pluralisme.

Hoofdstuk 7 geeft historisch materiaal over Barue tot 1918. Hoofdstuk 8 geeft juridische en politieke achtergronden van de Portugese koloniale overheersing in de laat-19^e en 20^e eeuwen. Hoofdstuk 9 bevat reconstructies van de vroege ontwikkeling van Frelimo en COREMO, de organisaties die een gewapende strijd voerden tegen de Portugese kolonisator. Hoofdstuk 10 beschrijft gebeurtenissen na de onafhankelijkheid met speciale aandacht voor de consolidatie van Frelimo als politieke monopolist, de Frelimo-Renamo oorlog, het vredesproces en de opeenvolgende verkiezingen die Frelimo’s politieke hegemonie lieten voortduren.

Hoofdstuk 11 voegt geschiedkundige informatie toe gespecificeerd voor Barue sinds 1918. Hoofdstuk 12 bevat informatie over erfelijk leiderschap in Barue District. Hoofdstuk 13 bestudeert de Frelimo partij in Barue als politiek instituut. Hoofdstuk 14 geeft details met betrekking tot politieke praktijk en denken vanuit niet-Frelimo perspectieven. Hoofdstuk 15 geeft de conclusie van het proefschrift.